

ROJA NU

ORGANA KOMELA KARKERÊN KURD LI SWÊD
İSVEÇ - KÜRT İŞÇİ DERNEĞİ YAYIN ORGANI

Sal 2
Yıl 2
Hajmar 7 Hızêran 1979
Sayı 7 Haziran 1979

DA XÛYANÎ LI DIJ SAZUMANA LEŞKERÎ LI KURDISTANÊ

Demek ji meşa dij sazûmana leşkerî di nav bajarê Stockholmêra diçe sefaretê hakûmeta nijadparêz (Tirkîyê)

Mardin Belediyesinde İşçi Grevi

Mardin Belediyesi ile Genel-İş arasındaki işyeri düzeyinde sürdürülen toplu iş sözleşme görüşmeleri, işveren Belediye Başkanının uzlaşmaz tavırları nedeniyle, uzlaşma sağlanamamış ve bu iş yerinde greve gidilmişti.

Grev 8-5/1978 tarihinde başlamış, 15-5/1978 tarihinde Sendika talepleri doğrultusunda toplu sözleşme imzalanarak son bulmuştur.

Greve 200 civarında işçi katıldı. Tüm işçiler, hak mücadelelerine kararlı bir şekilde, kenetlenerek katıldılar. İşveren ve çevrelerinin hortutulan oyunlarını, Sendikaları ile kenetlenerek boş çıkaran işçiler bu grevden dahabir bilinçlenerek çıktılar.

Mardin Belediyesi işyerindeki grevi DİSK 10. Bölge Temsilciliği ve Genel-İş Diyarbakır şubesi, çevre şubeler yakından izlediler. Bu greve somut dayanışmalarıyla katkıda bulunarak, grevin etkinlik ve güç kazanması

(Devamı sayfa 7, sütun 2)

VPK (İsveç komünist Partisi) ve USF (Yabancı

öğrenci Birliği) SIKIYÖNETİMİ PROTESTO ETTİ

Sözde "Temel hak ve özgürlükleri korumak" ve ona yönelik saldırılara karşı olarak ilan edilen sıkıyönetim ilk etapta yasal demokratik kitle örgütlerine ve ilerici yayınlara saldırdı. Oysa Kürdistan halkının özgürlük ve demokrasi mücadelesini geri letmek, Türkiye işçi sınıfını daha çok sömürmeyi amaçlıyor.

Halkımızın ulusal demokratik mücadelesini durdurmak için ilan edilen sıkıyönetim, Türkiye'de olduğu gibi Türkiye dışında da geniş demokratik ve ilerici kitleler tarafından tepkiyle karşılandı.

İsveç Komünist Partisi VPK ve Yabancı Öğrenciler Birliği USF, Ecevit hükümetine birer telegraf çektiler. Telegraf şöyle diyordu: "Sıkıyönetimi Kürdistan halkının özgürlük ve demokrasi mücadelesini yok etmek, tüm Türkiye emekçilerini daha sömürmek ve

(devamı sayfa 7, sütun 2)

Ji sazûna Cumhûriyeta Tirkîyê û virde bî sedhezaran kurî hatin kuştin, ketin girtîgahan (zindan), bî zore jî welatê xwe hatin derxistin û gelek tade dîn. Mafên wanî insanî û demokrati hatin talan kirin. Gelek çiyên Kurdistanê hatin hilweşandin û wêran bûn. Kurdistan hinjî wek warê (alan) herbêye. Lê mixabin, şerê gelê Kurdistanê jî bo azadiyê hejî pêşve diçe û qewitir jî dibe.

Di van salên dawiyêda zanebûna nehevî û çînî li Kurdistanê çiqas pêşve diçe, zordestî û tade metîngehparêzên (kolonyalistên) hukûmeta tirkîyê ya faşist jî ewqas zêde dibe. Kom û refên nijadparêz û faşist dixwazin pêşbirîya têkoşîna gelê Kurdistanê jî bo azadiyê serxwebûnê, bo mafên marovani (insanî) û demokratik bigrin.

Her çiqas ku hemû partî û sazûnanên sepiya metîngehparêziyê (kolonyalizmê) li Kurdistanê li pey digrin, di pelçiqandina gelê Kurdistanê û refên demokrat û çîna karker di Tirkîyêda heşşozanjî, di ser pêşkêşîya nijadparêziyê di dest MHP û kûçîkên wî da ye.

Faşîstên MHP yî jî bo ku bigehêjin armanca xwe, tîm dixwestin sazûmana leşkerî binin. Dixwazin ku "av bêtir şelî bibe, jî bo ku faşîst karabin masiyên bigrin".

Mîna (dîwan) MHP bi navgîniya (araç) kûçîkên xwe yê dev bî xwîn (Bozkurtlar) û arîkariya MİT ê li Maraş'ê leyistoket leyist. Di dawîya -78 andê li Maraş'ê zêdetirî 3000 kesî; çawan, kal, pîr, jinên ducan (hamile) û zaro bî awakî kirêt (işrenç) bî destê faşîst nijadparêzan da hat kuştin.

Di dû ve bûyerêra, hakûmeta Ecevit sazûmana leşkerî (sıkıyönetim) li 11 bajarên Kurdistanê pêkanî. Ger gotînen Ecevit sazûmana leşkerî we mafên insanî û demokratik biparêze. Lê jî destpêkêda sazûmana leşkerî bi taybetî tade li girseyên (Kitle) Kurdistanê yê pêşverû û welatparêz kir. Hevdesazî û Rojnameyên wek DHKD, Roja Welat û Özgürlük Yolu hatin girtin. Xwedî, berpirsiyar, nişar û endamên wan hatin girtin. Faşîst û nijadparêzan MHP yê hêdî-hêdî digihêjin armanca xwe; Sazûmanekî çunta. Di meha Nîsanê da li 6 bajarên Kurdistanê yê dinjî sazûmana

(Dûmahik rûpel 7, stûn 1)

F. ALMANYA' DA

Kürdistan'lı işçiler özgürlük mücadelesinde KOMKAR la el ele

BONN DA

SIKIYÖNETİMİ PROTESTO GÖSTERİSİ VE BASIN TOPLANTISI

Federal Almanya'daki Kürdistan İşçi Dernekleri Federasyonu KOMKAR, ve Yurtdışında Kürdistan Öğrenci Birliği AKSA, sıkıyönetiminin amacını ve Kürt halkı üzerinde oynanan oyunları teşhir etmek üzere 9 Mayıs 1979 saat 10.30 da Restaurant Tulpenfeld Raum 3. Bonn da bir basın toplantısı düzenlediler.

Basın bildirisine ek olarak dağıtılan "Appell" de, tüm demokratik, iletici ve barış sever güçlere çağrıda bulunularak Kürdistan halkının demokratik haklarının tanınması için Türk hükümetine baskı yapması istendi. Ayrıca Alman Sosyal Demokrat Partisi - ninde CHP'sinin 24 Mayıs tarihli genel kongresine, Sosyalist Enternasyonalin hakları hakkındaki prensiplerine uyulmasıyla ilgili çağrıda bulunulması ve Kürt halkı ile ilgili olarak hayata geçirilmesi istendi.

Basın toplantısından sonra düzenlenen yürüyüşte "Sıkıyönetime hayır" "Biji birati-Gelanra azadi" sloganlarında atıldı.

AKSA KÜLTÜR GECESİ DÜZENLEDİ

Yurtdışında Kürdistan Öğrenci Birliği AKSA, 26.5.79 cumartesi günü Bonn Üniversitesinin salonunda Kültür gecesi düzenledi. Kalabalık bir kitlenin izlediği gecede, Kürtçe ve Almanca dillerinde Kürdistan halkının üzerindeki baskı ve sömürüyü vurgulayan konuşmalar yapıldı. Zengin bir folklor programıyla geceye devam edildi ve Bingöl, Bitlis, Elazığ ve Siirt folklor ekipleri büyük ilgi topladılar.

Sazları ve sözleriyle halkımızın özgürlük savaşımını dile getiren ozan Heval, Kamil ve Gülê mücadele temalı türkü ve marşlar okudular. Büyük bir ahenkle devam eden gecede Kürdistan halkının üzerindeki sömürgeci baskılar ve gerici güçlerin tertipleri kinandı.

HAMBURG' TA

KÜRDİSTAN KÜLTÜR GECESİ

19 Mayıs cumartesi akşamı Hamburg ta İşçi ve gençlik Dayanışma Derneği Federal Almanya'daki Kürdistan İşçi Dernekleri Federasyonu KOMKAR ve Yurt dışında Kürdistan Öğrenci Birliği AKSA "Kürdistan Kültür Gecesi"ni düzenlediler. 600'e yakın emekçinin katıldığı gecede Kürtçe Türkçe dillerinde türküler, şiirler okundu. Kürt halkının kültürünü sergileyen folklor ve tiyatro oynandı ve emekçiler tarafından büyük bir coşkuyla izlendi. Ayrıca ozan Heval, Kamil, Zalfi ve Küçük Gülê devrimci marşlarıyla geceye renk verdiler.

Gecenin Amacı; Yoz, gerici ve sömürgeci kültüre karşı Kürdistan'ın halk kültürünü geliştirmek, yaşatmak ve yaygınlaştırmaktır.

B.BERLİN'DE

FAŞİTLER İŞÇİ DAYANIŞMA DERNEĞİNE SALDIRDI

Berlin'de Kürt emekçileri ile çeşitli uluslardan dinleyicininin izlediği Newroz Gecesi Enternasyonal bir düzeyde yığinsal olarak kutlanıldı. Katılan büyük bilinçli kitleden ürken faşist gericiler bir hafta aradan geçmeden 24 Mart 1979 günü derneğe saldırarak camları kırdılar.

İşçi Kültür ve Yardımlaşma Derneği durumu ilgili makamlara duyurarak saldırıyı protesto etti. Derneğe daha önceleri faşistler "Türk intikam tuğayları" imzasıyla tehdit mektupları da attılar. Bunlar birer broşür olarak Berlindeki Demokratik Türkiye'li örgütlerinde imzasıyla basına ve kamuoyuna duyuruldu.

Duyuruda; Faşistlerin bu saldırı ve tehditleri demokratik örgütlerce tesirsiz hale getirilmese ileride Türkiye'de yaptıklarını yurtdışında da yapacakları belirtildi.

Almanya ve tüm yurtdışındaki faşist yuvaların kapatılması için tüm demokratik örgütlere görev düşüyor. Türkiye'den yurtdışına kaydırılan faşist saldırılar için tüm işçi örgütlerinin uyanık bulunmaları gerekir. Faşist yuvaların yasaklatıp tapatılması için tüm demokratik örgütlerin eylem birliği yapmalarında kaçınılmaz bir zorunluluktur.

ZİMBABWE'de SAHTE SEÇİM

Zimbabwe'de "Rodezya" egemenliği ni kuran beyaz ırklı azınlık, Zimbabwe halkının mücadelesi karşısında sıkışınca, ülkedeki işbirlikçi siyah önderlerle Nisan ayı içinde bir "seçim" düzenledi. Bu seçimlerin ne anlama geldiği dünyaca bilirmektedir. "Seçim" Zimbabwe halkının mücadelesini yürüten Joshua Nkomo önderliğindeki yurtsever cephe tarafından boykot edildi. Söz konusu "seçim" beğün sürdü ve oy sandıkları arabalarla siyahların çalıştığı bölgelerde dolatırılıp halkın oyları zorla toplandı. Eli silah tutan tüm beyazlar, (100 bin kadar) "seçim" de "güvenlik" sağlamakla görevlendirildi.

"Seçim" neticesinde iş parlemen toda, sayıları 300 bin civarında olan beyazlar için 28 sandalye ve siyah partilerle de 72 sandalye düştü. Zimbabwenin tarihinde ilk defa düzenlenen bu "seçim" lerle ırklı azınlık hükümeti, Parlametoyu siyahlarla "paylaşınca" dünya ülkelerinin desteğini kazanacağını sanmıştı.

Fakat "seçim"den hemen sonra toplanan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi yayınladığı bir bildiri ile "seçim"i geçersiz kıldığını açıkladı. Toplantıda tüm üye ülkelerin bildiriyi kabul etmesine rağmen Amerika, Fransa ve İngiltere çekinerek kaldılar.

BM Güvenlik Konseyi tarafından yayınlanan bildiriye alınan kararların önemli üç maddesi şöyledir:

1. Sözde seçimlerin, ırklı beyaz azınlık rejiminin ömrünü uzatma girişiminden başka birşey olmadığı ve yasa dışı rejimin, Nisan ayında yapılan seçimler dahil, her türlü girişim ve oyununun malkum edildiği;
2. Rodezya seçimlerinin geçersiz ve hiç yapılmamış olarak kabulü;
3. Tüm ülkelerin, bu seçimlerden sonra Rodezya'da oluşan hiç bir organ ve bu rejimin temsilcilerinden hiç birini tanımamaya ve bu ülkeye, uygulanan uluslararası müeyyideleri sürdürmeye çağrılması.

Zimbabwe halkının mücadelesi, Emperyalizme karşı dünya barışçılığı için bir parçasıdır ve zafere ulaşacaktır.

FESTİWALA GELÊN DİROKÊ YÊN KEVNAR

Par jî lî swêd hevdesaziya gelên dirokê yên kevnar "Organization of Indigenous Peoples Festival 1979" civına xwe ya salî lî Swêd bî amade bûna gelên dirokê yên kevnar jî her çar halîyê dinê çêkır. Isal jî navîna 21 û 27 Hîzêranê "Organization of Indigenous Peoples" Festivalêkî amade dike. Armanca festivalê nişandan û naskirîndana çanda gelên dirokê yên kevnare. Wê di festivalêda dengû bas lî ser revşa û kultura gelên di rokê yên kevnar bibe. Hemû gelên ku di festivalêda bejdar dibin, wê kultur û jiyana gelê xwe nişandin. Ewê peyivandîna lî ser bin destiya wan û serê wan dij bîndestî û nijadparêziyê bibe.

Tevgera gelên dirokê yên kevnar em jî gazi festivala "Indigenespeoples Festival 1979" kirine. Emê bi dilşahi di civînda bejdar bibin û di navîna 26 û 27 Hîzêranêda deng û bas ser rewşa gelê kurd, bîndestiya wi têkoşîna wi dij nijadparêziyê bo azadiyê bikin. Wê komabe bi awa folklor û piyesi kultura gelê kurd û zî manê wî nişan bide. Biji piştgirtiya gelên bîndest bo azadi

Kürdistan'da Sıkıyönetim ve şövenist ittifak

26 Nisan günü 13 ilde ilan edilmiş sıkıyönetim 2 ay daha uzatılırken Kürdistan'ın Diyarbakır, Adıyaman, Hak keri, Mardin, Siirt ve Tunceli illerinde sıkıyönetim sınırları içine alındı. Bu ,Kürt halkı üzerindeki sömürgeci baskıların kitle tutuklamaları veya yeni kırımlarla sürdürülmesidir. Ayrıca Türkiye'de "hassas" sorun olan "bölücülük" paravanaları ile Türk emekçi ve devrimci güçler üzerinde yeni baskı uygulamalarının da gerekçesidir.

Sıkıyönetimin ilanı: Türkes, Demirel, Feyzioğlu katillerinin: "Bütün Türkiye'de sıkıyönetim ilan edilmelidir" "Sıkıyönetim olmadan ülkenin yönetimi kabil değildir" "Memleket rejim elden gidiyor" "çığırkanlıklar ile, halklara özgürlük diye bağırınlar MHP den daha zararlıdır işiyen Ecevit'in şövenizm bayrağı altındaki adı bir ittifaktır. "Bölücülük" çığırkanlıkları, sadece reform cu Ecevit hükümetini değil, hatta yazılarında zaman zaman Marksizmi bile öven, anti-faşist olduklarını söyleyen bazı sözde demokrat unsurların bile faşizmin potasında erimele rine yetti. Artık bu unsurlara Sıkıyönetimin "başarılı olmasını ve güdülen amaca ulaşmasını yürekten dilemek" kalyor. (Hıfız Velde Velidedeoglu Cumhuriyet 29 Nisan) çünkü "Bu sıkıyönetim, ... Türkiye'nin bütünlüğüne yönelik hareketlerin .... gerisindeki büyük mekanizmaları açığa çıkarmak için ilan edilmiştir." (Mümtaz Soysal Milliyet 13 Mayıs)

En azgın gericiisi ile sözde demokrat öзде ise en çirkin şövenistlerin: "Bizden toprak isteme küstahlığına" karşı (H.V. Velidedeoglu) "bölücülük" çığırkanlıkları altındaki adı ittifakı, sunu daha açık bir şekilde öğretiyor: faşizm gücünü sövenizmden alır, şövenistler tutarlı demokratlar olmadıklarına göre, gerçek bir anti-faşist olmayacaklardır, olsalar olsalar Türkiye'deki örnekleri ile ancak anti-faşist ukalalar olacaklardır.

Ecevit neden sıkıyönetime evet dedi ?

CHP tekelci burjuvazinin reformcu partisi sıfatıyla tekelci burjuvazi tarafından "deşifre olmamış" bir parti olarak AP-MHP gibi gerici partilere karşı gerektiği yere kadar

kullanıldı. Bunun yanısıra burjuvazi faşizmi beslemeyi ihmal etmedi bu vurucu en sağlam gücünü hep yedeğinde tuttu. Çünkü burjuvazi Ecevit varı reformları Türkiye gibi bir ülkede gerçekleştirmenin olanaksız oldu ğunu biliyor. Bozuk olan sadece motorun bir parçası değildir, ülkenin zen ginliklerini iliklerine kadar emen emperyalizme sömürten çürümüş yapıranmış çarpık kapitalist düzendir.

Ecevit'in bu durum içinde hedef aldığı reformlar nelerdi. Sık sık iş kandinavya'daki "sosyalist" düzeni hayalleyip Türkiye az da olsa bu örneğe uydurmaya çabaladı. Buna göre: işçi sınıfı patronla uyuturulacak, sendikalar sadık sendika beylerinin denetimine bırakılacak, sosyal reformlar gerçekleştirilecekti. Kürt halkına gelince "doğu halkı ihmal edilmişti" "bunlara iyi türkçe öğretmek" bunun en iyi çözüm yolu idi. Bu yüzden "bu bölgelerde okul ve yolların yapılması gerekirdi".

Amma durum Ecevit'in sandığı kadar güllük gülistanlık değildi. İşçi sınıfını, geniş halk yığınlarını satatlerce kuyruklara sokan enflasyon, pahallılık ve açık baskı yöntemlerine karşı, sokaklarda ve meydanlarda "düzene yeter" seslerinin yükselmesi, Kürt halkının sömürge zincirlerini kırma kavgası ve bu kavganın her yerde güncel bir yer tutmasına karşı Ecevit'in cevabı her zaman baskı yöntemleri oldu. Sorunları efendilerinin diledikleri gibi çözüme eğilimleri gittikçe ağırlık kazanmaya başladı. IMF (uluslararası para fonu) uluslararası emperyalist finans kuruluşlarından medet ummaya başladı. Ecevit'in efendilerine: "söyledim, yeniliyorum: NATO dan ayrılmayı düşünmüyoruz, müttefiklerimize hiç bir zaman santaj yapmadık" şeklindeki teminatları ve en son işadamları ile bazı "rest pekmelerine" "bindikleri dalı kesiyorlar" gibi lafları Ecevit in siyasi kararlarında hep kimbere dayanıp kimlerden medet umduğunu gösteriyor. "Bindikleri dalı kesiyorlar" sözleri kredilerin patronların fabrika çarklarını döndürmek için alın dışınan izahıdır ve Ecevit bunu da konuşmalarında imâ etmekten geri durmadı. Şunuda ekliyelimki, patronlar üretim kapasitesindeki düşüşe rağmen geçen yılı "altın yılı" olarak ilan

ettiler. Yani halk açlık, işsizlik ve yoksulluk içinde kıvrılırken, bu beyler karlarına kar kattılar.

İran'daki gelişmelerin etkisi

İran'daki gelişmeler bölgede emperyalizmin aleyhine büyük değişiklikler yaptı. ABD, en sadık köpeği Şah ı yitirince, Türkiye'ye yeni bir İran gözüyle bakmaya başladı. İran'da ki üs ve silahlarını Türkiye'ye taşımaya ve yeni bir şah aramaya başladı. IMF istediği sağlam garantileri almayınca kadar bir türlü "yeşil ışık" yakmadı. Emperyalizmin istediği garantiler nelerdi? Emperyalizme açık kölelik ve bunun içinde demokratik güçlerin kafalarının faşist çizmelerle ezdirilmesi idi.

Ecevit açısından da durum ciddi idi. İran'da Kürt halkı sağlıklı rejiminden sonra demokratik haklarına kavuşmak için yeni olanaklar bulmuş bu giderek Türkiye Kürdistanını hızla etkilemiştir. Ecevit'in bakan ve ordu komutanları hızla İran ve Irak arasında mekik dokuyula, Kürt halkının Ulusal Demokratik Haklarını elde etmelerini, engellemeye çalışmaya başladı. Türkiye'de ise "bölücülük" çığırkanlığına, sıkıyönetimin fiilen ilanı eklendi. Böylece emperyalizmin ve yerli gericilerin arzuları önemli bir oranda gerçekleşmiş oldu. Bu baskılar Kürt halkının Ulusal Demokratik mücadelesini alışılmış metotlarla sindirmeyi amaçlarken, bütün Türkiye'de demokratik ve devrimci hareketi ezme ve "Takriri sü gün" özlemlerini hararetlendirdi. 1 Mayıs günü İstanbul'da sokağa çıkma yasağı ve binlerce insanı tutuklama bu ikili amaçın açık örneğidir.

Ecevit, istediği kadar, gezi ve de meçlerinde "bölücülüğün dışardan kö rüklendiği yalanını tekrarlaya dursun, istediği kadar mücadelemez emperyalistlerin oyununa bağlasın, "böl ve yönet siyaseti" diye yırtasın, ortada körün bile gördüğü bir durum var: Ecevit Türkiye'yi emperyalizmin sadık köleliğini garantilerken, Kürt halkı zulme, sömürge zincirlerine karşı, insanca bir yaşam için mücadele etmektedir. Türkiye işçi sınıfı hareketinde aynı zulüm odaklarını dağıtmaya yöneliktir. Bu da bütün demokratik güçlerin anti-faşist güç birliğini gittikçe daha zorunlu kılmaktadır.

STOCKHOLM'DA 1 MAYIS

İsveç halkı, işçi sınıfının birlik mücadele ve dayanışma günü 1 Mayıs'a dünyanın her yerinde olduğu gibi İsveç'te de yağınsal olarak katıldı.

Stockholm'de düzenlenen 1 Mayısta Derneğimiz ve İsveç Kültür Dayanışma Derneği, halkımızın güncel sorunlarından: KÜRTLERE ÖZGÜRLÜK, SIKIYÖNETİME HAYIR gibi sloganlar altında eylem birliği yaptılar.

İki derneğin ortak çabası ile oluşturulan 1 Mayıs hazırlık komitesi nin ahenkli çalışması sonucu 1 Mayıs ta işçi ve öğrencilerimiz birlik ve dayanışmanın güzel bir örneğini verdiler.

**YAŞASIN İŞÇİ SINIFININ BİRLİK,
DAYANIŞMA VE MÜCADELE
GÜNÜ 1 MAYIS !**

TEKELCİ KAPİTALİZİM VE YABANCI İŞÇİ GÜCÜ

Batı dünyasının tekelleri kapitalizmi dünya ölçüsünde yayılırken, dünyamızın büyük bir kısmı, onun aksine yıkıcı etkilerine maruz kaldı. Daha doğrusu, batı dünyasının tekelleri kapitalizminin sanayi atılımı, az gelişmiş de değilmiş geri bırakılmış dünyayı durgunluğa ve gerilemeye mahkûm ederek, onun zararına gerçekleştirebildi.

Yayılan mekanizmasını, sömürü düzeni üzerine kuran tekelleri kapitalizm, geri bırakılmış ülkeleri sermayesi için, sanayi mallarının üretimini için, ucuz hammadde kaynakları, satışa hazır mallarında aşırı kâr elde etmek için pazarları ve kendine bağımlı kılmak için daha az ölçüde yatırım alanları haline getirdi. Tekelleri kapitalizmin sömürü alanlarını, sömür geleri, yarı sömürgeler ve tekelleri kapitalist (emperyalist) devletler tarafından zorla baskı altında tutulan ve sömürülen bağımlı ülkeler meydana getirmektedir.

Tekelleri kapitalizm bu ülkeleri, yani sömürü alanlarını, bir yanda sanayi mallarını gereğinden ucuza naletmek için ucuz hammadde kaynağı, bu ve siley gereğinden ucuza ürettiği mallardan aşırı kâr elde etmek için satış pazarı olarak gördüğünün yanı sıra, diğer yanda, sömürge yarı-sömürge ve bağımlı ülkelerde kapitalist üretim tarzını çok özel bir şekilde uygulamıştır. Kapitalist üretim tarzı bu ülkelerdeki ekonomik ve sanayi gelişiminin ihtiyaçlarını göz önünde tutmaksızın ve sadece tekelleri kapitalizmin ve monopolün menfaatlerine uygun olarak gelişmiştir. Günümüzdeki geri kalmışlığın en büyük belirtisi ve kalkınmanın en zorlu engeli ekonominin bu olumsuz niteliğidir. Tekelleri kapitalizmin ve monopolün çıkarınca yürüyen ve göz göre göre bağımlılığı zorunlu kılan bu ekonomik düzen, hemen hemen bütün geri bırakılmış ülkelerin ortak niteliğidir. Tekelleri kapitalizm, geri bırakılmış ülkelere ancak onları ayakta tutacak kadar borç vermekte, onları yaşatıp, verdiklerinin çok fazlasını başka yollarda geri almaktadır. Yani sömürge, yarı-sömürge ve bağımlı ülkelerin ekonomisi metropol ülkelerin kapitalist ekonomisinin tamamlayıcı bir parçası olmakta ve ancak bu fonksiyonun sınırları içinde gelişmektedir.

Bundan dolayı bu ülkelerde, tek bir ürünün değilse bile, birkaç madde nin üretiminde ibaret olan tamamen tek yanlı ekonomik bir gelişme meydana geliyor. Bu tek üretim zorunluluğu, bu ülkeleri uluslararası ekonomik konjoktüre tamamen bağlı kılıyor ve aynı dalgalanmalara maruz kalan ekonomide derin istikrarsızlık, enflasyonlar, hayat pahalılığı büyük ölçüde periyodik işsizlik ve nüfusun eksik beslenmesi gibi birçok ekonomik ve sosyal bozukluklara yolaçıyor.

Tekelleri kapitalizmin aşırı kârı, saydığımız bu olguların yanısıra geri bırakılmış ülkelerdeki ekonomik bunalımın sebebiyet verdiği büyük ölçüdeki işsizliğin sonucu düşük işçi ücretlerine de dayanıyor. Bilindiği gibi tekelleri kapitalizmin üretim sisteminin görüntülerinden birisinde yedek işçi gücüdür. Tekelleri kapitalist ekonomi, pazara, giderek, talebe bağlıdır. Talebin azlığına ve çöküşüne göre üretim şekli alır. Bunun içindir ki seneden seneye hatta mevsimden mevsime krizler birbirini takip eder. Bu ise az veya çok işçinin çalıştırılmasını doğurmaktadır.

Yedek işçi gücüne, günümüzde sebebiyet ve yön veren metropoldeki yani

Batı Avrupa ve ABD'deki tekelleri kapitalist sermayedir. Metropoldeki sermaye, dünyanın en uzak yerlerine kadar gidip yatırımlar yapmaktadır. Yine ihracat yoluyla bu uzak yerlerdeki sermaye birikimini ana merkeze yani metropole aktarmaktadır. Biriken sermaye, can damarı olan işçi gücü ta lebinin beraber getirmektedir. Onu da, daha önce belirtmeye çalıştığımız gibi, fakirleştirdiği, kendine bağımlı kıldığı ülkelerde temin etmektedir. Böylelikle bu ülkeler tamamen uluslararası tekelleri sermayenin elki sahası içinde olup, onların gelişmesine ve geri kalmasına o yön vermektedir.

Artık bu aşıkardır ki tekelleri kapitalizm asrımızda dünya halklarını sadece hammadde zenginliklerini sömürmekle yetinmeyip onların zenginliğinin kaynağı olan insan gücünü de sömürdüğü acı bir gerçektir. Çoğunluğunu geri bırakılmış az gelişmiş ülkelerin insanların teşkil ettiği yabancı işçi gücünün göçü günümüzde B. Almanya olmak üzere diğer Batı Avrupa ülkelerini olmaktadır. Çeşitli milletlerden meydana gelen metropoldeki yabancı işçiler, tekellerin sömürü ve baskısına en çok maruz kalan ve binbir türlü sorunları, ezilemleri olan modern köleler sınıfını oluşturmaktadır.

Bugün zorunlu olarak bulunduğumuz İsveç, diğer kapitalist metropollerden gerek sömürü ve sömürmekte olsun gerekse yabancı işçi gücünü kendine çekmekte olsun geri kalmamıştır. 1960 ların ortalarına kadar İsveç'teki yabancı işçi kalifiye sanatkâr ve ticaretle uğraşan bir grup iken, bugün İsveç işçi sınıfının önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Bu yazımızda inkanlarımız dahilinde İsveç'teki yabancı işçi gücü ve güçlükleri üzerine de duracağız.

İsveçte yabancı işçi gücü

İsveç tekelleri kapitalist ekonomisinin belkemiğini oluşturan yabancı işçi gücünün yarıdan fazlasını Finlandiya'lı göçmen işçiler oluşturmaktadır. Bunun yanısıra Norveç, Danimarka, Yugoslavya, İtalya, Yunanistan ve Türkiye'den gelen göçmen işçiler geri kalan ihtiyacı karşılamaktadır.

Resmi istatistiklere göre şu anda 425 000 yabancı uyruklu işçi İsveç'te ikâmet etmektedir. Bunun dışın da 300 000 yabancı şu anda İsveç uyruğuna geçmiştir. Bu sayılara anne ve ya baba tarafının biri yabancı olan çocuklarda eklersek bu gün İsveç'te 1 milyon yabancı işçi ikâmet etmektedir. Bu rakam İsveç genel nüfusuna göre kabarık bir rakam olup, İsveç nüfusunu onda birine tekabül etmektedir. Öte yandan bugün İsveç işçi sendikaları birliği LO'nun 200 000' ni aşkın üyesini yabancı işçiler oluşturmaktadır. Bazı yorumlara göre, yakın bir gelecekte yabancı işçilerin, İsveç Sendikalar Birliği LO toplam üyelerin üçte birini teşkil edeceği tahmin edilmektedir.

İsveçte yabancı işçi gücü ithalinin nedenleri

Şu anda, İsveç'te toplumsal yaşama yön veren mutlu bir azınlık emperyalist sömürden payını almaktadır. Geri bırakılmış ülkelerdeki İsveç işletmeleri, ülke işçilerinin emeğini sömürdüğü gibi, o ülkelerin zenginlik kaynaklarını istediği şekilde kullanmakta, istediği fiyatta almaktadır. Eğer yanda kendi mamül mallarını bu tür ülkelere ihraç ederek istediği

fiyatla satarak büyük kârlar sağlamaktadırlar. Onlar için insanın en ta bif haklarından olan iş ve sosyal yaşam kâr ihtiraslarından çok sonra gelmektedir.

Tekelleri kapitalizm kar sağlamak için gerekirse kapital ihracatı veya iş gücü ithali uygular.

Bugün İsveç işçi sınıfının büyük bir gücünü oluşturan yabancı işçilere yedek işçi gözüyle bakan İsveç tekelleri kapitalizmi, onun sırtında çok yönlü avantajlar sağlamaktadır. İşçi sayısının fazla olması ona düşük ücretle işçi çalıştırma olanağını sağlamakta, kendi işçi sınıfının ücret taleplerinde de bu vesileyle engellemektedir. Fakat bu, burjuva iktisatçıların işçi ücretlerinin düşüklüğüne yabancı işçilerin sebebiyet verdiği tezine meşruluk kazandırmada anlamında değildir. Yabancı işçiler olmadanda kapitalistler daima fazla üretime az ücret vermek ve aşırı kâr sağlamak için ne lazımsa yapmışlardır. Yani düşük ücret vermek onların temel amacıdır. Eğer burjuvazinin bu tezi doğru olmuş olsaydı, kapitalist birer ülke olan Türkiye, Yunanistan İspanya v.s. ülkeler yabancı işçi çalıştırmadıkları için, kendi ülkelerindeki işçi ücretlerinin yüksek olması gerekliydi. Bilakis bu ülkelerde bunun tersi söz konusudur. Bu gün Türkiye'de işsizlik, büyük ölçüde sürekli enflasyon (fiyat artışları) büyük halk kitlelerini alabildiğine ezmektedir.

Burada unutulmaması gereken bir hususiyet var; Elbette yabancı işçilerin varlığı kapitalistler tarafından bahane edilip, yerli işçilere tehdit gibi göstererek onların ücret taleplerini baltalamaya çaba sarf edilmiyor değildir. Bu olgudan hareket eden burjuvazi yerli ve yabancı işçileri birbirine karşı kıskırtmaktadır. Geri kalmamaktadır. Bu gün İsveç işçilerinin hemen hemen yarısı, mevcut işsizliğin ve iş krizlerinin nedenini yabancı işçilerde görmekte. Bu kasıtlı politikasıyla burjuvazi, işçi sınıfına birbirine düşürmek, diğer yanda kendi sömürü düzenini haklı kılmak çabasındadır.

Öte yandan işsizlik, kapitalizmin insanların karşısına çıkardığı bir sorundur. Kapitalizmin gelişmesiyle birlikte zorunlu olarak işsizlik ortaya çıkar. Bu sorun kapitalizm ortadan kaldırılmadığı sürece de devam edecektir. Burjuvazinin bu tür yalan dolan çabaları boşunadır.

Ayrıca İsveç'te yaşayın ve çalışın, ülke ekonomisinin kalkınmasında ve toplumsal ilerlemede katkısı olan işçi sınıfının büyük bir gücünü oluşturan yabancı işçilerin, gerçek siyasi haklardan mahrum tutulması, işçi sınıfının politik organlarının ülke yönetiminde söz sahibi olması yönünde büyük bir önem taşımaktadır. Bu kasıtlı politika, metropol burjuvazisi tarafından, çalışan emekçi kitleler üzerindeki tahakkümünü, baskı ve sömürüsünü sürdürmek için kararlıkla uygulanmaktadır.

Yabancı işçilerin çoğunluğunun geri bırakılmış ülkelerin tarımsal kesimden gelmeleri, yerel sosyopolitik örgüt ve üretim ilişkileri ile geldiği yeni ülkede tabi tutuldukları sosyal ve hukuksal statüsünün büyük etkileri iş hayatında olduğu gibi sosyal-politik hayatında değişik şekiller vermektedir. Fakat yerli işçi sınıfı bütününün önemli bir parçasını oluşturur ve mücadelesi mevcut sistemin ilişkilerine, hakim si-

nıflarına karşıdır.

Yabancı işçi gücünü kullanmak B.Avrupa burjuvazisi için yeni bir olgu değildir.İşçi sınıfı sosyal mücadeleler tarihinde önemli bir olay olan Paris Komününde yabancı işçiler küçümsenmeyecek derecede başarılar kaydetmişlerdir.

Bunun için yabancı işçi sorununu,tarihi ve sosyo-ekonomik gelişim içinde görmek lazımdır. Hareket noktamız,bir taraftan metropol- uydu ilişkileri ve çelişkileri diğer taraftan metropol ve uydu ülkelerdeki yerel ilişki ve çelişki bütünü içindeki gelişmeler göz önünde bulundurulacak eğilmelerdir.

İş piyasası ve yabancı işçiler

Ülkelerinde işsizliğin,fakirliğin ve haksızlıkların neticesinde göç edip yabancı ülkelere kadar gelen yabancı işçiler,işgücünü,kârcı insanlık düşmanı B.Avrupa monopolünün iş pazarlarında satmaya mecbur edilmektedirler.Yabancı işçiler en monoton ve kirli işlere alınmaktadır.Ayrıca yabancı işçilerin alındıkları işlerin toplumdaki statüsü düşük olduğundan ücretleri düşüktür. İşin kolayını bilen burjuvazi, ülkesinde mesleki bir öğrenimde geçmiş yabancı işçileri mesleksiz ve yardımcı işçi kabul ederek onları düşük ücret gurubuna dahil etmektedir.

Sosyal güvenceden mahrum, yarınlık emeklerine dönünce emeklilik ve sosyal haklarından mahrum olan yabancı işçiler,öteden beri işve işçi sınıfının tarih süreci içinde mücadelele kazandığı bazı demokratik haklardan mahrum bırakılmak için çaba sarfeden işve burjuvazisi,ekonomisinin belkemiğini oluşturan yabancı işçileri bir yedek işgücü olarak gördüğünün yanısıra işi bittiği vakit de ülkesine dönmelerini istiyor.

Genel bir iş krizi anında topluca yabancı işçilerin işve dışına sürülmesi belki okadar kolay olmayacak. Ama toplumda en fazla ezilen ve baskı gören kitle yine yabancı işçilerdir.işsizlik arttığı zaman bundan en fazla zarar gören yabancı işçilerdir.Bu en fazla iş bulamayan yabancı işçi kadınlarınınve okul çağını bitiren yabancı işçi çocuklarını ilk etapta içeriyor.Öte yanda işve burjuvazisi,işçi sınıfının sömürü ve baskıya karşı birlik ve beraberliğini kırmak için emekçiler arasına ni fak sokmaktan geri kalmıyor.burjuvazinin plânlı ve kararlı propagandası neticesi,bugün işve işçilerin yarısı,mevcut işsizliğin ve iş krizlerinin nedenini yabancı işçilerde görmektedir.Gerçek anlamda işsizlik,kapitalizmin insanların karşısına çıkardığı bir sorundur.Mevcut kapitalist düzen ortada kaldırılmadıkça işsizlik ve ekonomik krizlerde devam edecektir.Yabancı işçileri sahtekârlıklarına alet etmeye çalışan burjuvazi bir yerde muaffak olmuştaki diyebiliriz.Bunun neticesi ekonomik krizler belirginleştikçe,yabancı işçiler üzerinde var olan baskılar dahada yoğunlaşıyor,ırkçı eğilimler daha da belirginleşir.İşve'te son zamanlar,Asuri işçi kitleleriyle İşve'teki Finlandiya'lı çingene, ailelerinin çeşitli ırkçı baskılara hedef seçilmeleri bunun önemli bir örneğidir.

Dil ve eğitim sorunu

Yabancı işçilerin karşılaştıkları güçlüklerin çoğu lisan yetersizliğinden doğmaktadır.Lisan yetersizliği yabancı işçilerin serbestçe dolaşmasını,etrafa intibak etmesini,haksızlıkları görmelerini engellemektedir. Bu hal,yabancıların birçok haksızlıklara maruz kalmalarının yanısıra ya-

bancılarda sinir bozukluğuna, hastalıklara,pisikolojik bunalımlara yol açar.Bu konuya gazetemizin 3 sayısının da tercüman sorununa eğilirken değinmiştik.

Son zamanlarda İşveç'te bu konuda yapılan reformlar ve gösterilen çabalar eksik ve mevcut problemlere cevap vermekten uzak olduğunu göstermiştir.Bugün İşveç'liler ve yabancı işçiler arasında gerçek bir eşitlikten bahsetmek için temel şartlardan bir tanesi bütün yabancı işçilere İşveç'ce dilini öğrenmelerini garanti altına almaktır.Bunun yanında birçok yabancı işçi İşveç'e geldiğinde okur yazar değildir.Bu durumdaki yabancı işçiler kendi ana lisanlarında eğitim görme hakkına sahip olmalıdırlar

Bugün mevcut İşveç'ce eğitim iş saatlerine konmadığından yabancı işçilerin çoğunluğu bundan maalesef faydalanamıyor.Böylece yabancı işçiler en doğal hakkından mahrum edilmiş olur.Bu durumda yine patronlar istifade etmektedirler.Bu vesileyle olacak olan masraftan kurtuldukları gibi yabancı ve yerli işçiler arasında anlaşma aracı olan lisanın yokluğunda,onların birlik ve beraberlik içinde sınıfsal çıkarlarını savunmaları için patrona karşı hareket etmeleri engelleniyor.

Sosyal,sağlık ve konut sorunu

Bir ülkede çalışan ve yaşayan herkes aynı sorumluluk ve haklara sahip olmalıdır.Yabancı işçiler ülkenin her vatandaşları gibi toplumsal ilerleme büyük katkısı olan bir güçtür.Buna rağmen,toplumun bireyleri için öngördüğü haklardan çoğu kez faydalanamıyorlar.Emeklilik süresini dolduramayıp ülkesine dönen yabancı işçiler,senelerce İşveç'te ihtiyaç sigortasına verdiği ödeneklerden faydalanamıyor.Aynı zamanda ülkesine transferinde yapamıyor.Emeklilik süresi dolmadan ülkesine mecburi dönüş yapan yabancı işçilerin birikmiş emeklilik ücretlerini almaları vaççeçilmez bir haktır.

İşveç'te son zamanlarda yapılan araştırmaların gösterdiğine göre, bir yabancı işçi oturduğu belediye ödediği,sosyal hizmetler için ödeneklerin arcağ % 25 inden faydalanabiliyorlar.Öte yandan aynı eşitlikte ödenek ödeyen bir İşveç'li sosyal hizmetlerin % 75 inden fazlasından faydalanmaktadır.Buda gösteriyor ki,bazı çevrelerin işçilerin birliğini bozmak için "yabancı işçiler tembeldir"."Y.işçiler sosyal ödeneklerlen yaşıyor" dedikoduları boşuna dır.

Yabancı işçilerin karşılaştıkları güçlüklerden bir tanesinde,hastalandıkları esnasındadır.Y.işçilerin bilhassa Türkiye gibi bir ülkeden gelenlerin büyük bir çoğunluğu lisan bilmemektedir.Bundan dolayı,sağlık personeline derdini anlatamıyor Bu olayla ilgili birçok örnek verilebilir.Bunlardan bir tanesi;Kürdistan'dan gelip okur yazar olmayan işçilere ve bilhassa kadınlarına Arapça veya Türkçe tercümanlar hasta hane tarafından sağlanmaktadır.Derdini anlatamayan bu insanlar yanısıra para düşmanı tercümanlarda işini geçiştirme gayesiyle para kazanıyorlar.Bunun için hastalık esnasında tercümanların hastanın analisanında bulundurulmasının ötesinde,bu gayeyle sağlık personeli yetiştirilme lidir.İşveç,sağlık personeli yabancı işçiler hakkında eğitmelidir.

Yabancı işçiler çoğu kez İşveç toplumunda yüksek kirali düşük standartlı evlerde oturuyorlar. Birçok bölgeler yabancı işçilere yasaklandığı gibi,son zamanlarda inşa edilen yeni iskân merkezlerinin yaban-

cılarla doldurulması,çeşitli kültürel ayrılıklardan doğan problemler giderek ırkçı sürtüşmelere kadar varmıştır.Bunun için,tek çare Y.işçilerin tek yerlerde kümelenmesinin önüne geçilmelidir.Y.işçileré, konut kira yardımı hakkı sağlanmalı, yanısıra bu konuda anlıyabileceğin iyi dilden bilgi verilmelidir.

Yabancı işçilerin,kendi ulusal niteliklerini korumak,kültürel çalışmalar yapmak birbirine yardımcı olmak gayesiyle oluşturdıkları dernekler,İşveç toplumu açısından çok olumlu çalışmalar yapmaktadırlar.Bu yüzden Y.işçilerin ulusal nitelikleri göz önünde tutularak(sadece geldiği ülkeye bakılarak değil)derneksel çalışmalarını yürütmeleri için gerekli maddi olanakların sağlanması son derece önemlidir.

Yabancı işçiler herşeye rağmen işverenlerin böl ve yönet politikasını boşa çıkarmalı ve İşveçli işçilerin safında baskı,sömürü ve yabancı horlanmasına karşı direnmelidirler.Bu birlik işçi sınıfına güven ve güç verecektir.

**YAŞASIN İŞÇİ SINIFININ
SÖMÜRÜYE KARŞI
EYLEM BİRLİĞİ**

İSAL SALA DENG DANÊYE

Bo ku yek dı lista yê ku karibın dengdın (röstlangden) da hebe û her weha karibe dı dengdanêda bejdar bı be,pêvıste dı 1.Hêziranê 1979 lı Stockholmê nıvısıbe (Kyrkobokförd).

Yên dixwazın zêdetır derheq komun û dengdanê (rösta)da xwera zanêbûn çekın,kanın bı "Immigrant ser vice"re pêvendi deynın.Telefona wı lı nav Stockholmê 08/210269 lı Tens ta 08/760 1960 .

D E N G D A N
VAL 1979

Yên mafê wane dengdanê (Röstberättigad) hene , navê wan dı lista dengdanê (röstlangden)da hene.Kesên ku dixwazın zanıbın ku kanın dı dengdanêda bejdar bıbin anji nikanın,pêvıste lista dengdanê bınerın ,ka na ve wan heye an tuneye. Bo vê yekê pêvıste merıv bı xaniyê beş(skatte huset)re dı navêna 26 Hêziran - 2 Tirmeh da pêvendi çêke. Navnişana wı :Götg.76 Stockholm.

DUYURU !

**ADRESİMİZ DEĞİŞMİŞTİR
YENİ ADRES: BOX 50 009
104 05 STOCKHOLM-SWEDEN**

SIN`ET Û ÇAND

(Dûmahika hêjmara pênc û şeşan)

DEWRÊŞÊ EWDI

Dibê Ewdî girîya, û stêr ji çavê bavê wî barane,
Go: "wey, wey li min û vê bextê hane,
Lo, sebir bike, sebir ji ba xudane,
Ezê du xebera ji kurê xwera bikim, bala xwe bide vê xebera hane,
Go, lawo emrê min heftê salî bû, ez şivanê mala Zor Temir Paşayê Milane,
Carekê dîsa ser serê wî rabû fermaneke girane,
Kîka û Mîla ji ber gêsa reviyane,
Ez rabûm siyar bûm li mihîna Zor Temir Paşayê Milane,
Min şûr girêda mertal avite zendane.
Dibe şingîna şûra, terqîna mertalane,
Lawo min sed ji wan kuştin û tev ji ber bavê te reviyane,
Min konê Zor Temir Paşa xilaskir ji destê neyarane.
Zor Temir Paşa çî got, Go: "Ewdî Ezîdiye, li çiyayê Şingalê dibe dizê kerane".
Tu ji ya bavê xwe biki, Zor Temir Paşa bêbexte emek herame".
Dewrêş dibê: "bavo dilê min liyane,
Sûretê Edûla Zor Temir Paşa li ber çavê min xûyane,
Ezê bextê teda, tu dilê min neşkinî ji boy vî şerê hane.
Tu bide min Elî û Bozane,
Tu bide min Sedûnê birane,
Emê siyar bîbin li hespane,
Herine diwana Zor Temir Paşayê Milane,
Emê binêrin rîya, şewr û tekîra wanê".
Dibê, Dewrêş rabû ji piyane,
Cîlê Zirî û Mîzirî kîşandê xwe, siyar bû li Hidwane,
Xatir xwest ji dê û bavane.
Go: "Dayê, bavo, çûn bî destê mine hatin bî destê xudane".
Bî Dewrêşra siyar bûn Elî û Bozan, Sedûnê birane,
Ev herçar derketin berê xwe dane diwana Zor Temir Paşayê Milane".
Gire-gir, ferîz û pêlwanê Kîka û Mîla û diwana Zor Temir Paşada li hev civiyane
Dibê Dewrêş nêzikî bû devê derê diwana wane,
Hidman çav bî mihîna ket, bû hişîna Hidwane,
Gotin, ev Dewrêşê Ewdî hate diwana girane.
Dewrêş û Elî, Bozan û Sedûnê bîra peyabûn ji hespane,
Kîşiyane diwana girane,
Tev ji ber Dewrêş rabûn û sekinîn li piyane.
Dewrêş rûnişt li ser doşeka herba girane,⁽¹⁾
Li tenişt wî rûnişt Elî û Bozan û Sedûnê birane.
Edûlê ser kir, ku Dewrêş hate diwana girane,
Fincana qawê danî ser destane.
Hanî gerand li nava fêrîz û pêlwanê Kîkan û Milane,
Çû sekinî li ber Dewrêş, wî fêrîz û pêlwanê hanê,

Dewrêş rabû fincana qawê hilanî ser destane, qawê danî
ser dev û lêvane,
Dewrêş rabû derket ji oda girane,
Pêra rabûn Elî û Bozan û Sedûnê birane,
Derketin siyarbûn li hespane,
Bîna Ezrahîl, Cebrahîl ku dagerin ji ezmane.
Zor Temir Paşa gazî kir: "Usîb efendî, tu ji here bige-hîşe wane".
Paşê bavê Dewrêş û diya Elî û Bozane,
Hatine mala Zor Temir Paşayê Milane.
Xwe avitine ser dest û piyê Edûlê Zor Temir Paşayê Milane.
Gotin: "Em ketine bextê te û xudane,
Tû bêjî diya te û bavê te extiyarin kesek xweyî û xudanê wê nemane.
Tu bidî Sedûn û Eliyê brayê Bozane,
Bavê te guneye, mala we bê xweyî û be xudane".
Edûlê çû pêşîya Dewrêş, deste xwe avite hevserê hidmane,
Go: "Dewrêş, ez ketime bextê te û xudane,
Mala we nişemirê, bexwey mane,
Tu bidî Eliyê birayê Bozanê û Sedûnê birane",
Dewrêş go: "Edûlê, bese ji van ten û niçane,
Ez nadim Elî û Sedûne birane,
Gelek kûçikê we Kîka û Mîla hene,
Ku wê kenê xwe bî min bikin û wê bidin hilobiyane"⁽³⁾
Dibê di nava Kîka û Mîlada bû çirê-çirê ramûsane,
Dewrêş berda serê hidmane,
Û berê xwe da serê rê û dirbane,
Dibê Dewrêş gazî kir: "Gelî brano, gelî hevalano,
Ji berêda kuştin rîya mêrane,
Meriv tê kuştin, namûsa xwe nade destê neyarane,
Lilqewî bin, tî emrê xudane".
Û bî hevra neşiyane.
Dibê ji efendiyê xwera bêjim:
Berî-Berîstan, Çol-Çolîstan,
Havîn çû, ma zivîstan,
Serê Dewrêşê Ewdî û herpênc hevalê wî hêja têkeve şer û lêdanê girane.
(DÛMAHIK HEYE)

(1) Kîncê zirî ku di şerda meriv li xwe dike, şûr tê naçe.
Keşê ku wê here cerdê (talanê) veşerîne û serokîtiya şer bike li ser rûdine.

(2) Vala maye, kes tê tune.

(3) Şermî

Axa û Xulam

Carekê axak nexweş ket, dit wekî
rewşa wî ne başe, gote xulamê xwe,
go: "Here bêje hekim, axayê min nexweşe".
Xulam go: "wekî hekim, axayê min nexweşiya axayê te çîye, ez çî bêjim?
Axa go: "Here bêje sere axayê min diwerime, dibe kundir, poz lê werimîye
bûye gizêr, çepilê wî diwerime, dibe xiyar, zîk lê diwerime, dibe zebes, lîngê wî diwerime, dibe av".
Xulam go: Axa ewqas tişt nikarim bîra xweda xwey kim, bî kurtî ezê herim bêjime: "He-kim, were axayê min bûye bostan".

Se(kuçik) hemû Sene

Go yekî li beriyê sek li bin siyêda dit, rabû kevîrêkî mezîn halda serê se xîst, cîla kuşt. Hevalê wî gotê, go: "Malava tu ji xwedê natirî, te ev seyê bêgune kuşt?"
Go: "Ne tu nizari, par li zozana sekî ez girtim, hebû ez bixarama".
Hevalê wî gotê: "B, mal ne xirab, seyê zozanê li ku, ev seyê deştê li ku?"
Go: "Na, se hemû sene".

Tiştêki min heyê

Berev dikî barê gane,
Datîni erdê weke çiyane.
Ew çîye?
(Kon)

Tiştêki min heyê,
Ez destê xwe didime dêlê,
Devê xwe vedake,
Çîye?
(Meqes)

(Dûmahika rûpela 1 an)

na leşkerî hat pêkanîn. Herweha li Kurdistanê bi temami îro sazûmana leşkerî serwere (Hakim).

Ev büyera wa faşist û anti-demokratik bi taybetî li dij pêşveçûna şerê gelê Kurdistanê bo mafên netewî û demokratî û refên demokratî li Tirkîyeye. Ev büyera (Olay) hemû mafên insanî û demokratîk di de bin lingê A. Türkeş û kûçikên wî yê dev bi xwîn. Di rewşeke wa gelek xerab da dilê faşistan tu çaran bi gelê me naşewite. Xwîna gelê me vexwîn ter nabin. Ew dixwazin mîna ku li Ma raşê kîrîn, li gelek cîyên Kurdistanê yê din jî leyistokan bîkî û zêdetir gelê me biqelînin. Pêvîste ku pêşîya van kûçikên harî dev bi xwîn bê girtin, rûyê Ecevit û hukûmeta wî bê eşkere kîrîn û politîka Tirkîyeye metîngehparêz (Kolonyalist) û nijadparêz bi cihanê bê nas kîrîn dan.

Daxûyana xwe birçihîştinê

Me di 3. Gulanêda li Swêd, li baja rê Stockholmê daxûyanîyek (aksiyon) hevrayî kir. Komelê karkerên kurd li Swêd û rêxistina çandî û alîkarî ya kurd û Swêd pêşkêşîya ve daxûyanîyê kîrîn. Endamên herdu rexistinan û gelek hevalên din roja 3. Gulanê li ber parlamentoya Swêde dest bi xwebirçihîştin kîrîn. Di nav vî wertîda belavok hatin belav kîrîn, informasyon hat dayîn. Bi van awan me rûyê hukûmeta Ecevit û politîka Tirkîyeye ya faşist û nijadparêz nîşanî kes û hêzên demokratî û pêşverû da. Gelek partî û hevdesazî yê Swêd û gelên din li Swêd piştgirîya me kîrîn. Mînakî (örneğin) VPK (Partiya Swêde ya Komînist) piştgirîya me kir û ji hukûmeta Ecevit'ra protestoya xwe rê kir. Di nav van sê rojan bi qasî sê hezar kesî navê xwe li lîsta me nivîsand, bi vî awayî piştgirîya me kir û arikariya xwe bi hemû awayî kîrîn.

Meş bervi sefaretê Tirkîyê

Em roja 5. Gulanê kom bûn û ne di nav bajarê Stockholmêra heta ber sefaretê Tirkîyê sloganên wek Biji azadî-Bimre koletî, Kurdistan azadî-Sikîyönetime hayır, en din... Bi kurdî tirkî û swêdî avatîn û meşîyan. Hevalekî li ber sefaretê xwestin û armanca daxûyanîya (aksiyon) ne

xwend û nivîsandî da destê girîzekî (temsîlcî) sefaretê hukûmeta bêbext.

Herwaha daxûyanîya me gihîşt armanca xwe. Em bawerîn, gelek girînge li derveyî welat gelên din, hevdesazî û partîyên pêşverû û demokratî dî warekî (alan) navnetevî de agadara siyasete hukûmeta faşist û nijadparêz bîbîn û piştgirîya gelê Kurdistanê û şerê wî ji bo azadî û sosyalîzmê bîkî. Eme her tim qirêjîya kû faşist û nijadparêzên Tirkîyeye li Kurdistanê dikin li derveyî welat jî gelên cîhanêre u kes û hensazî yê pêşverûra eşkere û ronî bîkî. -Bimre nijadparêzî-bijî bratiya gelan!
-Bimre koletî-bijî azadî!

(Baştarafî 1.s.)

nî saqladîlar. Demokratîk kitle örgütleri grevle dayanıştılar.

Genel-İş 7. Bölge Merkez Şube, başkanı, sekreteri, avukatı ve eğitim sekreteriyle, Mardin Genel-İş sendikasını biran bile yalnız bırakmıyarak ya nıbaşlarında oldular.

Grev devam ederken Genel-İş 7. Bölge Merkez Şube Başkanı Naip AYDIN ve Mardin Genel-İş Senka başkanı A. Va - hap KAHRAMAN, Merkez Şube Başkanı Naip AYDIN'ın greve ilişkin yaptığı basın açıklaması nedeniyle Siki yönetime Komutanlığınca gözaltına alındılar. Üç gün göz altında bulundurulmuş sendika yetkilileri 16-5/1978 günü akşamı serbest bırakıldılar. Ayrıca Genel-İş Mardin Şube Sekreteri Veysi ATIK'de göz altına alınmıştı.

Baştarafî 1.s.)

medet umduğunuz Emperyalizme, halkın sırtında daha büyük karlar sağlamak için gerçekleştirdiniz. Emekçi kitlelere yöneltilen bu anti-demokratik girişimlerden dolayı şahsınızdan hükümetinizi protesto ediyoruz*.

H A Y D E R Ê

Hayderê, hayderê
hevalênê hayderê

Dewîz û morevayêne
karker û emegdarêne
cini û coamerdêne
hayderê hayderê

Hayderê, hayderê
hevalênê hayderê

Koledaru kema tever
axawu saneme ho ver
hata peyê dina beme
emperyalizmi peçeneme

Hayderê, hayderê
hevalênê hayderê

Bêrê, indi raurjime
garmakunê ho bar kerime
tıfangunê ho pır kerime
serê zeria dîsmênî de tol kerime

Hayderê, hayderê
Hevalênê hayderê

ZILPÎ

T E L G R A F

Başbakan Bülent Ecevit
Bakanlıklar ANKARA/TÜRKİYE

KÜRDİSTAN'DA İLAN EDİLEN SIKİYÖNETİM, KÜRT HALKINA KARŞI AÇIK BİR SALDIRI OLUP, İNSAN HAKLARI İLE BAĞDAŞIR HIÇ BİR YANI YOKTUR. OLAYI PROTOSTO EDİYORUZ.

-İSVEÇ KÜRT İŞÇİ DERNEĞİ
-İSVEÇ-KÜRT KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

***

Peşmergeyê riya azadî
Dest wan ala rengin
Rê ketin çûn
Rêça Marks û Lenin.

Mızgin, mızgin
Mızgin ket bajêr, nav pavlikan
Gunda nav mêrg û zêvin.
Axa beg qêrîn gazin
Qêrîn kîrîn
İdi dewra wan çû
Karkêr hekê digrîn.

Şayi çê bû
Dilan û dawet
Def û zurne
Gowend girt keç û xort,
Kal û pîr
Karkêr û gundi.
Kurd û Tirk
Kurd û Ereb
Kurd û Ecem
Dest hev girtin
Stêrkên sor, Zêlal dit evi şayiê
Bang kîr, ezman
Qaşk şaş û mehtel man.

Jî Efrîkayê
Jî Emerîkayê
Jî Çîn jî Maçîn
Sîlav u sîvin şandin
Kûrdê Qemer ra

Wegerand sîlavê wan
Û gîşk mirovê dunê dest hev girtin
Û gîşk stêrkên ezman,
Hîva delal
Ronahîya xwe dan ser wan.

Me evi nivîsi, xwend
Me evi bihist,
Me evi dit
Azadî, Ala rengin,
Bê riya wa nabe
MARKS û LENİN

Jİ BO QEWI KIRINA AŞITİYA NAVNETEVİ, PÊVİSTE BERÎ-PÊŞÎ TÛ GEPÊN (TEHDİD, GERGİN LİK) NETEVİ (MİLLÎ) NEMİNİN, HEMÛ NETEVE (MİLLET) SERWER Û XWEDÎ KELA(XANÎ) XWE BİN.

K. MARX
Gesamelte Werke
s. 702

ÜYELERİMİZE DUYURU

DERNEĞİMİZ YENİ LOKAL BİNASINA TAŞINDI. TÜM YAZ BOYUNCA CUMARTESİ ve PAZAR GÜNLERİ AÇIK TUTULACAK. AYRICA DERNEKTE SEMİNERLER DIŞINDA İSVEÇ'çe KÜRT'çe KURS LAR DÜZENLENECEKTİR.

İLGİLİLERE DUYURULUR!

Adres: TUNNELGATAN 14 STOCKHOLM
(T.)-HÖTORGET

KÜRDİSTAN HALKI BİTLİS'TE 1 MAYISA KİTLESEL OLARAK KATILDI

1979 yılı işçi sınıfının mücadele günü 1 Mayıs Türk burjuvazisinin emekçi kitlelere saldırısının dahada arttığı bir gün oldu. Bilindiği gibi Türkiye'de Kemalist hareket 1925 yılında işçi sınıfının birlik, dayanışma ve mücadele sembolü olan 1 Mayıs'ın kutlanmasını yasaklamış ve ona "çiçek ve bahar bayramı" demek suretiyle yozlaştırmaya çalışmıştı. Bu gelenek son zamanlara kadar sürüp geldi. Ancak birkaç yıldan beri işçi sınıfı kendi mücadele gününü kutlamak için kararlı tavır takındı. 1976 yılında yapılan büyük kutlamadan sonra 1977 yılında faşist güçler daha da görkemli olan işçi mitingine saldırdılar ve 1 Mayıs alanını kana buladılar. Bu sene işçi sınıfının daha bilinçli bir şekilde kendi mücadele gününe katılmak isteyeceğini bilen ve onun coşkulu hazırlanışını gören burjuvazi buna engel olmakta kararlıydı. Hazır sıkıyönetim de ilan edilmişken bunu yapmaktan kaçınmamalıydı. Nitekim böyle oldu. DİSK Yürütme Kurulu 1 Mayıs gününü İstanbul 1 Mayıs alanında kutlayacaklarını açıkladı. Ancak tanbul sıkıyönetim komutanlığı karşı çıktı. Hemen ardından Başbakan Ecevit DİSK'in törenleri İstanbul'da yapmak tan vazgeçmesini istedi. Gerçek olarak İstanbul'da güvenliği yeterli ce sağlanamayacağıydı. Kuşkusuz tu sa dece bir mazeretti. Çünkü sıkıyönetim bölgeleri dışında yapılacak törenler de yeterli güvenlik önlemlerini alabileceğini söyleyen hükümet çevreleri bunu sıkıyönetimin ilan edilmiş yerlerinde kolayca yapabilirlerdi.

DİSK ise kararında sonuna kadar direndi. Elbette bu doğru bir davranıştı. Şiddet eylemlerini durdurmak a macıyla ilan edilmiş sıkıyönetimin 1 Mayıs'ı engellemek istemesinin hiç bir yasal dayanağı yok tu. Patronların bir dediklerini iki etmeyenlerin ileri sürdükleri gerekçeler işçileri kandırmak içindi. Asıl yasaklama nedeni işçiye, emekçiye olan düşmanlıktı.

DİSK'in bu mücadele gününü 1 Mayıs alanında düzenlemekte ısrar etmesi üzerine İstanbul sıkıyönetim komutanlığı sokağa çıkma yasağı ilan etti. Bu arada yasaklama kararına rağmen 1 Mayıs'ta 1 Mayıs alanında olanaklarını açıkladıkları için DİSK yöneticilerini göz altına aldılar. Daha öncekilere ek olarak bir çok yayına el konuldu ve Genel Merkez arandı.

1 Mayıs günü ise devletin her tarafta terör estirdiği, kanun adına bir sürü gangasterlik olayının yaratıldığı bir gün oldu. İstanbul'da 1 Mayıs alanında olacaklarını açıkladıkları için TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz ile bir kısım partili arkadaşlarıyla birlikte 1 Mayıs'ın engellenmesini protesto edip sokağa çıktığı için de TİP Genel Başkanı Behice Boran göz altına alındılar. Bu arada polis ve askerler Behice Boran ve arkadaşlarını coplayıp tartaklamaktan da geri kalmadılar.

Daha sonra DİSK ve TİP yöneticileri için tutuklama kararı verildi. Mayıs ortalarına doğru demokratik güçlerin baskısı sonucu serbest bırakıldılar.

Burjuvazinin saldırısının yanısıra sosyalist ve demokratik güçler açısından da 1 Mayıs gününün öğrettikleri vardır.

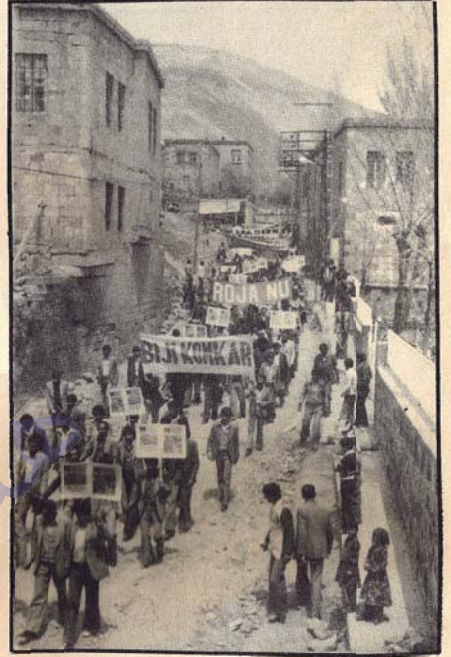
1 Mayıs günü Türkiye'nin bir çok yerinde mitingler kondu. Ancak bu mitinglerin konuluş biçimi ve seçilen yöntemler demokrasi güçlerinin zaafılarını da göstermektedir. Demokrasi güçleri bir araya gelip daha güçlü ve daha programlı eylemler koyma başarısını göstermemişlerdir. 1 Mayıs öncesindeki miting düzenleme hazırlıkları sırasında grupçu tutumlar ön plana çıkarıldı. Güç birliğinin daha ileri boyutlara vadarılması gerekir ken daha cılızlaştırıldı.

En önemlisi ise DİSK'e bağlı bazı sendikaların da katıldığı İzmir Kocak alanındaki mitingdi. İlerlemeciler daha Mart ayında 1 Mayıs'ı İzmirde kutlamak için izin istemişler di. 1 Mayıs günü yaklaşık DİSK onu 1 Mayıs alanında kutlamakta direnince demokrasi güçlerine düşen görev bu karar doğrultusunda birlikte hareket etmektir. Çünkü ancak bu şekilde 1 Mayıs'a yığınsal katılım gerçekleşebilirdi. Ayrıca burjuvazi karşısın da demokrasi güçlerinin kenetlenmeleri gerçeği ortaya çıkartılmış olurdu. Ama ilerlemecilerin yönetiminde buldukları Maden-İş, Bay-Sen ve Bank-Sen gibi sendikalar konfederasyon Yönetim Kurulunun kararına aykırı davrandılar. Bu tavır onların grupçu ve bölücü davranışlarının bir kez daha ortaya koydu. Çünkü burjuvazi DİSK'e tüm gücüyle savaş açmış ken onlar DİSK'i bölünmüş gibi gösterdiler ve burjuvazinin söylediklerini haklı çıkarmak istercesine İzmir Mitingine katıldılar. Elbette DİSK'in yanında yer almak varken, hükümet ve sıkıyönetim çevrelerinin söylediklerine uyarak, "hükümeti zor durumda bırakmamak" gibi bir gerekçe ile DİSK'i yalnız bırakmaya çalışmak grupçu ve faydacı bir tavrıdır ve işçi sınıfının mücadelesi ne zarar veren bir davranıştır.

UDC çağrısı yapanların, bu çağrıyla kimlere ve nasıl bir amaçla yaptıkları bir kez daha ortaya çıkmış oldu böylelikle. Bu davranışın haklı gösterilmesi için bir takım gerekçeler ileri sürülecektir. Ama bunların hiç birisinin haklı yanı yoktur. Bu sendikaların DİSK'ten geçici olarak ihraç edilmiş olmaları gerekçe olarak ileri sürülemez. Çünkü ihraçlardan sonra sendikaların sorumlulukları devan emektedir. Türkiye'nin başka illerinde de başvuruda bulunuldu günü gene gerekçe olarak ileri sürürenezler çünkü İzmir'de katılanlar DİSK'e bağlı sendikalar ve onla-

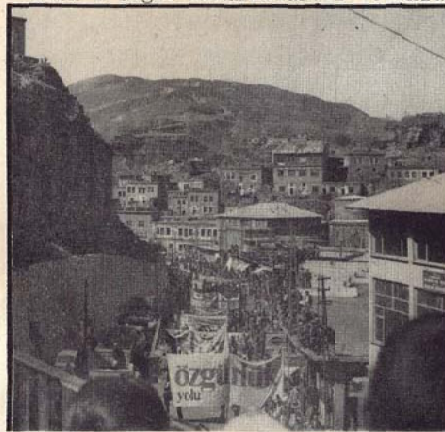
rın DİSK'i zayıf gösterecek bu tür davranışları örgütün bütünlüğüne zarar verici, faydacı bir davranıştı.

DİSK'i zayıf göstermek ve İzmir'de miting yaptığını propaganda etmek için başvurulan yöntemlerle meyi burjuvaziyle aynı çizgiye getirdi. Burjuva yayın organlarında "sağ duyu sahibi" sola yani ilerlemecilere bu yüzden teşekkür edildi.

Kürdistan'da ise sıkıyönetim komutanlığı önce tüm dernekleri kapattığını, ardından 1 Mayıs törenlerini yasakladığını açıkladı. Devrimci güçler bunun üzerine Bitlis'te kutlamaya karar verdiler. Hazırlıksız olun masına karşılık binlerce kişi toplandı ve 1 Mayıs'a katıldı. Ancak devlet burada da katılımı engellemek için her tedbire başvurdu. Elazığ ve Bingöl'den gidenler yollarda çevrilerek göz altına alındılar. Birçoğuna dayak atıldı ve işkenceler yapıldı. Ağrı'da valilik ve emniyet seferber oldular. Tin otobüs ve dolmuş sahipleri ve iş letme sorumluları ile görüşüldü. Bunlar açıkça tehdit edildiler ve törenlere çok sayıda arkadaşın gitmesini engellediler. Aynı durum Van'da da oldu. Başka birçok ilde sürdürülen baskılara rağmen mitingler başarılı oldu. Ayrıca baştan sona kadar büyük bir devrimci disiplin içerisinde kutlamalar yapıldı. Böylece Kürt halkının bilinçli ve programlı devrimci hareketinin gücü kanıtlanmış oldu. DHKD ve DDKD'liler iyi bir dayanışma örneğinde gösterdiler. Türkiye'de sık sık görüldüğü gibi aralarında sürtüşmeler olmadı. Onlar birbirlerinin görüşlerine, sloganlarına saygılı davranarak bir kitle eylemini ortaklaşa başarıya ulaştırdılar. Devrimci dayanışmanın iyi bir örneği verilmiş oldu.

Türkiye halklarının gelecek 1 Mayısları daha coşkulu, bilinçli ve güçlü olarak katılacaklarına inanıyoruz. Burjuvazinin saldırıları onun işçi sınıfından ne kadar korktuğunu göstermektedir. Ama korkunun ecele faydası yoktur ve işçi sınıfı onların karşısına gelecek 1 Mayislarda çok daha büyük bir güç olarak çıkacaktır.

ROJA NU BOX 50 009 104 05 Stockholm-SWEDEN POSTGIRO: 8390 - 7

XWEDİ: Komela Karkerên Kurd Li Swêd SAHİBİ: İsveç-Kürt İşçi Demeği UTGIVARE: Sv.-Kurdiska Arb. Föb.

Ji mehî carek dertê biha 2skr. ayda bir çıkar fiatî 2skr. kommer ut en gång i mån. pris 2 skr.